

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های سیاسی

طرح ضیافت آموزشی و نذر فرهنگی

بزرگترین سایت آموزشی کشور (فرادرس)

نشست کارشناسی با حضور جناب دکتر سیدمصطفی کلامی مدیرعامل موسسه آموزشی فرادرس

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صداوسیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: بابک جوادی

-فرادرس در حال حاضر بزرگترین موسسه آموزش آنلاین در ایران است.

- که طبق آمار سایت الکسا در بین پایگاه‌های اینترنتی ایرانی جز ۱۰۰ سایت پر بازدید است.

-فعالیت فرادرس در سال ۱۳۸۷ و با تمرکز بر آموزش‌های هوش مصنوعی شروع شد.

-در فرادرس فرصت اشتغال مستقیم برای بیش از ۸۰ نفر ایجاد شده است.

-بیش از ۸۳۰ نفر از مدرسین جوان کشور در تهیه آموزش‌ها با فرادرس همکاری نزدیک داشته‌اند.

-در فرادرس تا کنون بیش از ۱۲۰۰ آموزش در قالب بالاتر از ۱۰ هزار ساعت آموزش ارائه شده است.

-از نظر بازاریابی و قیمت‌گذاری، شیوه دریافت هزینه‌ها و نظام مالی سمت دانشجو، فرادرس مشابه با پروژه یودمی است و به طور خاص روی پائین آوردن هزینه آموزش‌ها متمرکز بوده است

-فرادرس نیم‌نگاهی هم به حوزه آموزش‌های عمومی‌تر و حتی حوزه دانش‌آموزی دارد و هدفش تبدیل شدن به بزرگ‌ترین موسسه آموزش آنلاین ایران در تمامی زمینه‌ها است.

-رتبه جهانی کنونی فرادرس ۳۲۰۰ در میان بیش از ۲ میلیارد وب سایت موجود در فضای وب است.

-طرحی که در سال‌های اخیر در فرادرس پی گرفته شد، نذر فرهنگی است که تا کنون در ۴ دوره در ماه‌های محرم و رمضان اجرا شده است. در همین دوره اخیر، این طرح قریب به ۶۸۰ هزار درخواست را پوشش داد. این طرح با عنوان ضیافت آموزشی برگزار شد و معادل ۷/۵ میلیون ساعت مطالعه را رقم زد.

-گردش مالی ایجاد شده در فرادرس، سالانه بیش از ۱۹۰ میلیارد تومان خواهد شد.

❑ فرادرس در یک نگاه

- بنیانگذاران: دکتر سیدمصطفی کلامی هریس و دکتر اسماعیل آتش پز گرگری
- تعداد دانشجویان: 360 هزار نفر (پرداخت کننده)
- تعداد دوره‌ها: 9850 ساعت آموزش در قالب 1250 دوره آموزشی
- تعداد کارکنان: 83 نفر + 20 نفر
- تعداد مدرسین: 830 نفر
- بازدید ماهانه: بیش از 5 میلیون (بیش از 5/2 میلیون نشست)
- رتبه الکسا: 3220 در جهان - 71 در ایران
- ناشر برتر دیجیتال، از طرف اداره رسانه‌های دیجیتال وزارت ارشاد (سرآمد)
- برگزیده دو دوره جشنواره ملی ایران‌سا

❑ مقدمه:

فرادرس یکی از ۱۰ کسب و کار آنلاین برتری است که در ایران شروع به کار کرده است. فعالیت فرادرس در سال ۱۳۸۷ و با تمرکز بر آموزش‌های هوش مصنوعی شروع شد. با گذشت زمان کوتاهی فرادرس وارد سایر حوزه‌های علوم کامپیوتر و برنامه‌نویسی شد. پس از آن طی سالیان بعد دروس رشته‌های مهندسی دیگر مانند مهندسی برق، مکانیک و ... نیز در فرادرس ارائه شد. رفته رفته فرادرس از فضایی که تنها مناسب دانشجویان تحصیلات تکمیلی بوده، فاصله گرفته و به حوزه دروس دانشگاهی نیز وارد شد. در حال حاضر نه تنها آموزش دروس رشته‌های مهندسی بلکه دروس رشته‌های علوم پایه، علوم تجربی و حتی علوم انسانی و آموزش‌های عمومی قابل استفاده برای عموم افراد در فرادرس موجود است. اگر بخواهیم از منظر کارآفرینی بررسی کنیم، در فرادرس فرصت اشتغال مستقیم برای بیش از ۸۰ نفر ایجاد شده است. همین طور بیش از ۸۳۰ نفر از مدرسین جوان کشور در تهیه آموزش‌ها با فرادرس همکاری نزدیک داشته‌اند. اکثر مدرسان فرادرس دانش آموخته مقطع تحصیلات تکمیلی (کارشناسی ارشد و دکترا) هستند. در فرادرس تا کنون بیش از ۱۲۰۰ آموزش در قالب بالاتر از ۱۰ هزار ساعت آموزش ارائه شده است. چنین شیوه عملکردی در حوزه آموزش که مبتنی بر یک ناشر مرکزی همراه با روند داوری علمی باشد و توانسته باشد چنین آمار و نتایجی کسب کند، در دنیا بی‌نظیر است. فرادرس از نظر نحوه کار کردن و پرداخت به موضوعات آموزشی، بسیار شبیه پروژه‌های بزرگ آموزشی دنیا است. از یک سو دارای یک نظام نشر متمرکز است که مدرس صرفاً در آن، نقش تدریس و ارائه محتوا را دارد و هر عمل دیگری، قبل یا پس از تدریس، توسط فرادرس و تیم اجرایی آن، پیگیری می‌شود. از نظر سازوکارهای تولید محتوا، نظام نشر و قرارداد و نظام مالی سمت مدرس، فرادرس بسیار شبیه به پروژه لیندا^۱ است. از نظر بازاریابی و قیمت‌گذاری، شیوه

۱- لیندا (Lynda) یکی از بزرگترین شرکت‌های آموزش آنلاین است که هزاران ویدیو آموزشی در زمینه مهارت‌هایی

مثل نرم افزار، خلاقیت و کسب و کار را ارائه می‌دهد. شرکت لیندا در سال ۱۹۹۵ تا سیس شد و هم‌کنون با بیش از ۵۰۰ کارمند در سراسر دنیا نظیر آمریکا، آلمان، فرانسه و اسپانیا مشغول به تولید فیلم‌های آموزشی می‌باشد. فیلم‌های

دریافت هزینه‌ها و نظام مالی سمت دانشجو، فرادرس مشابه با پروژه یودمی^۱ است و به طور خاص روی پائین آوردن هزینه آموزش‌ها متمرکز بوده است. تاکید فرادرس، بر آموزش دانشگاهی و تخصصی بوده است. البته در این میان، مهارتی یا عملی بودن آموزش هم بسیار مهم است و بخش قابل توجهی از آموزش‌های فرادرس، دارای این خاصیت هستند. از نظر محتوا فرادرس شبیه به پروژه کور سرا و تا حدودی یوداسیتی است و بر روی محتوای تخصصی و اغلب دانشگاهی تمرکز دارد. با توجه به تمامی مواردی که گفته شد فرادرس بزرگ‌ترین پلتفرم آموزش آنلاین ایران و یک دانشگاه تمام عیار برای دانشجویان ایرانی است. البته فرادرس نیم‌نگاهی هم به حوزه آموزش‌های عمومی‌تر و حتی حوزه دانش‌آموزی دارد و هدفش تبدیل شدن به بزرگ‌ترین موسسه آموزش آنلاین ایران در تمامی زمینه‌ها است. رتبه جهانی کنونی فرادرس ۳۲۰۰ در میان بیش از ۲ میلیارد وب سایت موجود در فضای وب است. در میان وب سایت‌های آموزش آنلاین دنیا فرادرس رتبه ششم را دارد. بین همه موسسات آموزشی آنلاین و غیر آنلاین، سایت فرادرس رتبه ۴۰ را داراست که این شامل دانشگاه‌ها و موسسات آموزشی حضوری، دانشگاهی و غیر دانشگاهی می‌شود. تا کنون بیش از ۳۶۰ هزار دانشجو در فرادرس آموزش دیده‌اند؛ بخش بزرگی از این جمعیت را افرادی تشکیل می‌دهند که فرصت و امکان شرکت در کلاس‌های آموزشی برگزار شده در تهران و یا شهرهای بزرگ را به دلایل مختلفی مانند دوری مسافت و هزینه‌های بالا ندارند. فرادرس این مشکلات را مرتفع کرده است و علاوه بر اینکه دیگر نیاز به حضور فیزیکی در کلاس درس نیست، افراد با پرداخت هزینه بسیار ناچیزی می‌توانند در ایران و هر جای دیگری از دنیا که هستند از این آموزش‌ها استفاده کنند. بخش بزرگی از دانشجویان فرادرس نیز در خارج از ایران حضور دارند. به عنوان مثال تاکنون قریب به ۹ هزار نفر دانشجو از افغانستان مخاطب آموزش‌های فرادرس بوده‌اند. تعداد زیادی از دانشجویان ایرانی شاغل به تحصیل در دانشگاه‌های خارج کشور نیز از آمریکای شمالی تا اروپا و شرق آسیا با فرادرس همراه هستند و در بازخوردها هم رضایت بالایی از آموزش‌های فرادرس اعلام کرده‌اند.

□ افتخارات فرادرس

- رتبه نخست دومین دوره جشنواره ملی ایران ساخت در سال ۱۳۹۷ از طرف معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری

تولیدی شرکت لیندا به دلیل استفاده از اساتید برجسته و سبک آموزش‌شان علاوه بر اعتبار دارای محبوبیت زیادی بین کاربران این موسسه است.

۱ - یودمی (Udemy) یک سایت آموزشی کاربر محور است که دوره های آموزشی در اکثر زمینه ها از جمله برنامه نویسی، شبکه، طراحی وب و ... در آن قرار می گیرد. سایت یودمی در سال ۲۰۱۷ توسط Eren Balı که در ترکیه زندگی می کرد تاسیس شد و دو سال بعد این شرکت به دره سیلیکون منتقل شد. در سال ۲۰۱۰ تعداد ۴۰۰ دوره آموزشی در Udemy وجود داشت که تا سال ۲۰۱۷ این عدد به بیش از ۵۵۰۰۰ دوره رسیده است.

• ناشر دیجیتال برتر در سال‌های 1394 و 1395 از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

• برگزیده اولین دوره جشنواره ملی ایران‌ساخت در سال 1395 از طرف معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری

□ ماهیت فرادرس - ترکیب موثر پروژه‌های موفق

فرادرس همه پروژه‌های جهانی است؛ ولی هیچ کدام نیست. فرادرس هویتی ناب و مستقل دارد. از نظر شیوه تهیه محتوا، نظام نشر و قرارداد و نظام مالی سمت مدرس، فرادرس شبیه به پروژه لیندا است، که هم اکنون، بازوی آموزشی میکروسافت محسوب می‌شود. از نظر شیوه دریافت هزینه، نظام مالی سمت دانشجو و مارکتینگ، فرادرس مشابه با پروژه یودمی است و به طور خاص، روی پایین آوردن هزینه آموزش‌ها، متمرکز بوده است. از نظر محتوایی فرادرس شبیه به پروژه کورسرا (و تا حدودی یوداسیتی) است و بر روی محتوای تخصصی و اغلب دانشگاهی تمرکز دارد.

□ جایگاه فرادرس در جهان

رتبه 6 جهانی

پرتال‌های آموزش الکترونیک

E-Learning Portals

1	Udemy.com Delivers online courses that cover many topics and interests. Fees vary.
2	Edx.org Free courses designed specifically for interactive study via the web, provided by MIT, Harvard ... More
3	Howstuffworks.com HowStuffWorks.com is an award winning site covering thousands of topics within its own 10 chann... More
4	Lynda.com Learn software, creative, and business skills to achieve your personal and professional goals. ... More
5	Udacity.com Provides free online courses along with a range of certification options for a fee.
6	Faradars.org FaraDars is the largest online course platform in Iran. Several thousand students across the co... More
7	Open.ac.uk A university offering courses by the distance learning method. Information includes details of ... More
8	Alison.com Free Online Training courses with certificates, offering education and learning to all and for ... More

❑ مزایای رقابتی فرادرس

- پرداختن به موضوعات تخصصی و دانشگاهی
- جامعیت آموزش‌های فرادرس
- هزینه بسیار پایین آموزش‌ها
- کیفیت علمی و فنی آموزش‌ها
- چرخه نشر و تولید محتوای فرادرس کاپریلا: بازوی رسانه‌ای و تبلیغاتی فرادرس

❑ چرا آموزش آنلاین و انبوه؟ – از منظر اجتماعی

- سرمایه‌گذاری مستقیم بر روی انسان و آموزش
- ایجاد فرصت‌های برابر آموزشی
- استقلال از زمان و مکان
- کاهش هزینه آموزش
- امکان رایگان‌سازی آموزش
- مستندسازی و ثبت ذخایر آموزشی
- حرکت در مرز دانش

❑ چرا آموزش آنلاین و انبوه؟ – از منظر تجاری

- این حوزه، یکی از 5 محور مهم کسب و کارهای آنلاین است.
- گردش مالی سالانه در این حوزه، طبق آخرین آمار و تخمین‌های موجود در سال 2015، بیش از 100 میلیارد دلار بوده است. [منبع: فوربس]
- اندازه بازار آموزش آنلاین تا سال 2025، به 325 میلیارد دلار خواهد رسید؛ یعنی 5/12 درصد رشد سالانه. [منبع: گلوبال نیوز وایر – نزدیک]

- به عنوان یک مثال، شرکت لینکدین، در سال 2015، شرکت آموزشی لیندا را به مبلغ یک و نیم میلیارد دلار خریداری کرد. پس از خرید لینکدین توسط مایکروسافت، هم اکنون لیندا، بازوی آموزشی مایکروسافت است.

□ آموزش آنلاین در ایران

- بازیگران سنتی
- بازیگران نوظهور (کسب و کارهای آنلاین)
- آینده آموزش در ایران
- دیابت علمی/آموزشی و بیماری اشتغال
- تورم مدارک و مدارج دانشگاهی
- اوبریفیکیشن در حوزه آموزش
- بررسی در ایران و جهان

□ موضوعات و محورهای آموزشی مهم فرادرس

□ ایده‌های حوزه آموزش

- محتوای آموزش
- پلتفرم آموزش تعاملی
- پلتفرم اشتراک منابع آموزشی

- سیستم متمرکز آزمون گیری
- پلتفرم اشتراک گذاری و فروش ویدئوهای آموزشی
- آموزش شخصی سازی شده – کاربرد هوش مصنوعی در آموزش
- سیستم های پیشنهاددهنده آموزشی

□ نذر آموزشی فرادرس

- در یک بازه زمانی فرصتی ایجاد کنیم که درخواست کنندگان آموزشی بدون هیچ دغدغه و مباحث مالی نیازشان را انتخاب کنند و از این فرصت آموزشی برنامه ریزی شده بر یادگیری شان بیافزایند، گذشته از این که می تواند سرمشق خوبی برای سایر موسسان باشد، فرصت مطالعه را برای هموطنان عزیز بطور برابر در سراسر کشور فراهم می کند.

طرحی که در در سال های اخیر در فرادرس پی گرفته شد، **نذر فرهنگی** است که تا کنون در ۴ دوره در ماه های محرم و رمضان اجرا شده است. در همین دوره اخیر، این طرح قریب به ۶۸۰ هزار درخواست را پوشش داد. این طرح با عنوان ضیافت آموزشی برگزار شد و معادل ۷/۵ میلیون ساعت مطالعه را رقم زد. این میزان در حدود ۴۰ درصد زمانی است که انتظار می رود در طی یک دوره برگزاری نمایشگاه کتاب رقم بخورد. این امر نشان دهنده این است که حوزه های آنلاین و آئی تی محور تا چه میزان می توانند مولد و موثر باشند و چه فرصت های بزرگی در اینجا وجود دارد. در فرادرس همزمان با بازار هدف داخلی، نگاهی هم به بازار خارج از ایران وجود دارد. در این زمینه یک آزمایش در خصوص ارائه محتوا به زبان انگلیسی انجام شد. ابتدا یک بررسی صورت گرفت و تعدادی از حوزه هایی که به طور قطع در آن ها آموزشی برای مخاطب انگلیسی زبان وجود نداشت، شناسایی شدند. برای برخی از این حوزه ها آموزش به زبان انگلیسی ارائه شد. فقط یک مورد از این آموزش ها که در پلتفرم یودمی ارائه شد توانست در بیش از ۱۳۶ کشور دنیا، بیش از ۱۲ هزار دانشجو جذب کند. این رقم عدد بسیار بزرگ و قابل توجهی است و نشان دهنده وجود یک ظرفیت بسیار بزرگ در این حوزه است؛ به ویژه

طبق نمره‌ای که کاربران به این آموزش دادند، میزان رضایت ۴/۵ از ۵ اعلام شد و نشان دهنده رضایت بالا بود. بر این اساس می‌توان مسیری از صادرات دانش و آموزش را برای کشور ایجاد کرد. به نظر می‌رسد حوزه محتوا و به ویژه محتوای آموزشی قابلیت این را دارد که برای ایران درآمد ارزی زیادی را کسب کند. و همه ساله طرح نذری در ماه رمضان و طرح ضیافت آموزشی در ماه محرم در فرادرس بصورت رایگان در دوره زمانی ۸ روزه قادر به پاسخگویی به نیاز مخاطبان عزیز می‌باشد.

□ نتیجه گیری:

در صورت ایجاد پوشش سراسری از نظر محتوا و رسیدن به سهم ۳۰ درصدی از بازار هدف، تعداد کاربران

فرادرس، به بیش از یک و نیم میلیون نفر خواهد رسید. مجموع زمان آموزش‌های فرادرس، در حدود ۱۷۰

هزار ساعت (بیش از ۶۰۰۰ عنوان) خواهد بود. فرادرس بزرگ‌ترین موسسه آموزشی و بزرگ‌ترین ناشر

علمی-آموزشی ایران خواهد بود. فرادرس در میان ۲۰ وبسایت برتر ایران خواهد بود. گردش مالی ایجاد شده

در فرادرس، سالانه بیش از ۱۹۰ میلیارد تومان خواهد شد. این حوزه در آینده یکی از پرسودترین حوزه‌ها خواهد

بود، چراکه همیشه در رده ۵ کسب و کار برتر آنلاین قرار دارد. مثلاً گردش مالی همه انواع بازی‌های کامپیوتری در دنیا رقمی در حدود نصف گردش مالی آموزش آنلاین است. بنابراین آموزش آنلاین یک حوزه بسیار جذاب برای سرمایه‌گذاری خواهد بود. با توجه به سیر پیشرفت تکنولوژی همان‌طور که مثلاً انجام مسافرت‌های امروزی با شیوه ۵۰ سال پیش دور از تصور است، در حوزه آموزش نیز دیگر آموزش سنتی پاسخگوی نیاز جامعه امروزی نخواهد بود و می‌توان گفت که الان برای تغییر حتی بسیار دیر هم شده است. اگر می‌خواهیم حرکت ماندگاری انجام بدهیم و خدمت بزرگی به نسل‌های آینده داشته باشیم، یکی از مطمئن‌ترین و پرسودترین مسیرها همین بخش آموزش آنلاین است که آموزش ارزان را در دسترس همگان قرار می‌دهد و موجب می‌شود تا هیچ فردی محرومیت آموزشی را احساس نکند و عدالت آموزشی با موثرترین وجه میسر شود. فرادرس رسالت فرهنگی عظیمی را برای خود متصور است. یکی از این موارد پرداختن به آموزش‌های ویژه ناشنوایان است. همان‌طور که می‌دانیم ناشنوایی و کم‌شنوایی یکی از شایع‌ترین معلولیت‌های حسی و حرکتی در ایران است و فرصت‌های آموزشی نیز برای این عزیزان چندان فراهم نیست. در این راستا و بر اساس ظرفیت اجرایی که در فرادرس موجود بود، برای تعدادی از آموزش‌ها زیرنویس فارسی تهیه شده و ضمن قطع صدا از روی این آموزش‌ها، برای استفاده افراد کم‌شنوا و ناشنوا آماده‌سازی شدند.

□ پیشنهاد: (ایجاد خیره هیا آموزشی آنلاین)

افراد خیر بسیاری هستند که وقف می کنند و دست به ساخت مدرسه در جاهای مختلف می زنند. کار خیر در حوزه آموزش آنلاین باعث می شود که خیرین سرمایه خود را به جای ساختمان سازی مستقیماً وارد فرایند انسان سازی کنند. ساخت یک مدرسه نهایتاً طی یک سال هزار نفر را منتفع خواهد کرد و البته ساخت مدرسه پایان کار نبوده و در حقیقت شروع یک پروژه بسیار سخت تر هم می باشد. اگر همین هزینه ها صرف مدرسه سازی و دانشگاه سازی آنلاین بشود، بی اغراق می توان مدرسی را ساخت که همه ۸۰ میلیون نفر ایرانی در آن مشغول به آموختن و یادگیری شوند. واضح است که روح قضیه محتوای آموزش و نه ساختمان فیزیکی محیط آموزش است و اگر می خواهیم از وقف بالاترین نتیجه را بگیریم، بهتر است هدف گذاری روی محتوای آموزش آنلاین باشد. این حرکت می تواند منشا برکات زیادی نیز برای نسل های آینده باشد. به تمامی سئوالات و ابهام ها پاسخ داده شود، در حال حاضر 30 درصد موسسات آموزشی دنیا به

حوزه آنلاین وارد شده اند و 30 درصد دیگر در حال انجام راه اندازی پروژه آنلاین هستند.

سالیانه قریب بیش از شش هزار میلیارد تومان در دانشگاه های وزارت علوم و حدود سیزده هزار میلیارد تومان در وزارتخانه بهداشت و در مجموع بیش از 19 هزار میلیارد تومان بودجه نفتی کشور هزینه می شود و از طرف دیگر حدود 500 میلیارد تومان به سازمان فنی و حرفه ای بودجه اختصاص می یابد اما عملاً خروجی های نیروی انسانی توانایی های مورد نظر را ندارند. نگاه آموزشی ما باید تغییر پیدا کند. اخیراً شرکت گوگل اعلام کرده است، در مصاحبه های استخدامی اش نیازی به اعلام مدارک دانشگاهی ندارد چرا که می بیند نظام آموزشی و دانشگاهی پاسخگوی نیاز واقعی بازار کار نیستند. غول های تجاری برای آینده کسب و کارشان مبادرت به سرمایه گذاری آموزشی عظیمی در حوزه آنلاین شده اند و به جای توسعه دانشگاه های کمی و سنتی از نظام آموزشی نوین با اولویت آموزش های مهارتی که بتواند شاغلین زیادی را در بازار کار جانی می کند استفاده می کنند. حجم دانش بشری با شتاب بیشتری در حال افزایش است. ضعف نظام آموزشی، صنایع را دچار مشکل کرده است. شرکت های بزرگ و غول های فناوری، در موضوع آموزش رقابت جدی دارند. البته سرمایه گذاری در آموزش، در درجه اول برای تأمین منافع تجاری شرکت ها است. همه شرکت های بزرگ احساس خطر کرده اند. گسترش هوش مصنوعی، لزوم تغییر رویه در نظام آموزشی را پررنگ تر کرده است.